

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

Методичні рекомендації

до самостійної роботи, практичних занять
та виконання контрольних робіт
з дисципліни

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

*(для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напрямів підготовки
6.030504 «Економіка підприємства» та 6.030509 «Облік і аудит»)*

Харків – ХНУМГ – 2014

Методичні рекомендації до самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Міжнародна економіка» (для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» та 6.030509 «Облік і аудит») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Н. В. Можайкіна. – Х. : ХНУМГ, 2014. – 48 с.

Укладач: к.е.н., доц. Н. В. Можайкіна

Рецензент: к.е.н., доц. І. А. Островський

Рекомендовано кафедрою економічної теорії, протокол №1 від 26.08.2014р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1 Зміст навчальної програми з дисципліни «Міжнародна економіка».....	6
1 Навчально-тематичний план дисципліни «Міжнародна економіка» (денна і заочна форми навчання)	13
3 Плани практичних занять.....	14
3М.1 Теоретичні основи МЕ	14
Тема 1 Міжнародна економічна система.....	14
Тема 2 Міжнародна економічна діяльність. Середовище міжнародної економічної діяльності.....	16
3М.2 Форми міжнародного співробітництва	18
Тема 1 Світовий ринок товарів і послуг.....	18
Тема 2 Інвестиції та міжнародне виробництво.....	20
Тема 3 Міжнародний кредит.....	22
Тема 4 Міжнародний науково-технологічний обмін.....	23
Тема 5 Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція.....	24
3М. 3 Міжнародна економічна система, її складові елементи та тенденції розвитку	26
Тема 1 Світова валютно-фінансова система. Світова валютна система. Світовий фінансовий ринок.....	26
Тема 2 Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага	28
Тема 3 Міжнародна регіональна інтеграція.....	29
Тема 4 Глобалізація економічного розвитку.....	31
Тема 5 Інтеграція України у світову економіку.....	32
Задачі для самостійної роботи.....	34
Порядок поточного та підсумкового оцінювання знань студентів денної форми навчання.....	37
Екзаменаційні питання з дисципліни «Міжнародна економіка»	41
Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання	43
Список рекомендованих джерел	45

ПЕРЕДМОВА

Методичні матеріали до вивчення нормативної дисципліни «Міжнародна економіка» складені відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра за спеціальностями 6.030504 «Економіка підприємства» і 6.030509 «Облік і аудит». Вона охоплює всі змістові модулі, визначені анотацією для мінімальної кількості годин, передбачених стандартом. Вивчається курс «Міжнародна економіка» після опанування дисциплінами «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Історія економіки та економічної думки».

Основною метою викладання дисципліни «Міжнародна економіка» є формування у майбутніх бакалаврів системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану міжнародної економіки для фундаментальної освіти та практичної діяльності за фахом.

На досягнення зазначеної мети направлені такі завдання вивчення курсу студентами:

- розуміти сутність міжнародної економіки, її значення та еволюцію, чинники і рівні розвитку, особливості дії законів і принципів;
- засвоїти понятійний апарат, що застосовується в світовій господарській практиці;
- знати про роль та значення окремих країн і регіонів у міжнародній економіці, особливості розвитку інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій;
- визначити проблеми й тенденції розвитку міжнародної економіки;
- уміти творчо аналізувати стан сучасної системи світового господарства та місце України в ній;
- - використовувати одержані знання в умовах України та за кордоном, виходячи з цілей інтеграції нашої країни в сучасну систему світогосподарських зв'язків.

Система джерел міжнародної економіки є однією з найбільш розгалужених серед інших економічних дисциплін. З огляду на різноманітність і з рахуванням ієрархічної підлеглості доцільно кваліфікувати їх таким чином:

1. Конституція України як основний закон.
2. Законодавчі акти України: закони України; кодекси, статуси, настанови та інші кодифіковані акти з міжнародних економічних відносин.
3. Постанови Верховної Ради України.
4. Укази та розпорядження Президента України.

5. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України.

6. Нормативні накази, інструкції та інші документи центральних органів законодавчої влади (міністрів, державних комітетів і відомств).

7. Нормативні акти державних адміністрацій і органів місцевого самоврядування, що стосуються міжнародних відносин.

8. Міжурядові угоди України з іншими державами та міжнародно-правові акти, ратифіковані й звані Україною.

Серед робіт вітчизняних авторів з курсу «Міжнародна економіка» треба відзначити праці авторських колективів під керівництвом А. С. Філіпенка «Міжнародні економічні відносини. Історія міжнародних економічних відносин», «Міжнародна торгівля та інвестиції», «Світова економіка».

З фундаментальних праць можна рекомендувати навчальні посібники: Ю. Г. Козак. «Міжнародна економіка»; Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, К. І. Ржепішевський «Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях», В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко «Міжнародні економічні відносини», а також «Міжнародна економіка» за редакцією А. М. Поручника; «Міжнародна економіка» за редакцією А. П. Румянцева та ін.

Актуальність проблеми та динаміка міжнародних економічних стосунків вимагають постійного реагування на всі зміни в міжнародній економіці, поглибленого й уважного вивчення їх причин та наслідків у режимі поточного часу. Тому до вивчення основної та додаткової літератури, з якої найважливішими є законодавчо-нормативні акти України, навчальні посібники, та підручники, необхідно зазначити поточні матеріали з проблематики курсу, включаючи таку інформацію, аналітичні дані, статистичні відомості до контрольних робіт, які готують студенти-заочники. Нові повідомлення з стану «Міжнародної економіки» містяться у таких відомих періодичних виданнях як «Економіка України» «Голос України», «Урядовий кур'єр» та ін.

Вивчаючи курс «Міжнародна економіка», студенти набувають навичок використовувати статистичні матеріали, іншу інформацію, що ілюструє закономірності розвитку світогосподарських зв'язків, процес входження України до міжнародної економіки.

Вивчення курсу «Міжнародна економіка» сприяє формуванню студентами власного світогляду щодо процесів, які відбуваються щоденно у цій важливій сфері людського буття, а також обумовлює підвищення фахових знань.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ЗМ 1 Теоретичні основи міжнародної економіки

Тема 1.1 Міжнародна економічна система

1.1.1 Основні етапи еволюції і становлення міжнародної економічної системи

Передумови зародження та формування світового капіталістичного ринку. Внутрішній ринок. Національний ринок. Міжнародний ринок. Світовий ринок. Формування системи всесвітнього господарства. Сутність міжнародних економічних відносин та їх форми. Характерні ознаки всесвітнього господарства. Основні суб'єкти світового господарства (національні економіки, ТНК, інтеграційні об'єднання, міжнародні економічні організації). Становлення міжнародної економічної системи. Ознаки міжнародної економічної системи.

1.1.2 Система міжнародного поділу праці – передумова становлення економічної системи та розвитку міжнародної економічної діяльності

Міжнародний поділ факторів виробництва. Класифікація факторів виробництва по походженню (основні та розвинуті) та по ступеню спеціалізації (загальні та спеціальні). Міжнародна мобільність факторів виробництва. Теоретичні основи міжнародного поділу праці. Суспільний поділ праці (загальний, частковий, одиничний). Міжнародний поділ праці (МПП). Основні фактори та показники його розвитку. Форми, типи та види міжнародного поділу праці. Міжнародна економічна спеціалізація та міжнародна виробнича кооперація. Інтернаціоналізація виробництва. Інтернаціоналізація господарської діяльності. Глобалізація.

Тема 1.2 Міжнародна економічна діяльність. Середовище міжнародної економічної діяльності

1.2.1 Поглиблення інтернаціоналізації господарської діяльності

Етапи розвитку інтернаціоналізації господарської діяльності (І етап – проста кооперація, II етап – складна кооперація, III етап – набуває комплексного характеру – охоплює усі підсистеми господарства). Системоутворюючі фактори в міжнародній економічній системі (НТР та інформаційно-інтелектуальна домінанта, інтернаціоналізація та глобалізація господарської діяльності, ринкові та фінансові інструменти). Інтенсифікація інтеграційних процесів. Глобальний характер сучасних економічних процесів. Форми прояву глобалізації.

1.2.2 Основні напрями міжнародної економічної діяльності

Міжнародна науково-технологічна сфера. Система міжнародного виробництва (міжнародна спеціалізація та кооперування виробництва, спільна інвестиційна діяльність й спільне підприємництво) та роль в її розвитку ТНК, спільних підприємств, вільних економічних (експортних) зон. Світовий ринок і міжнародна торгівля. Міжнародна валютно-фінансова система.

1.2.3 Країни в міжнародній економіці та показники, що їх характеризують

Структура економіки та сектори економічної діяльності (реальний, бюджетний, фінансовий, зовнішній). Система національних рахунків (СНР). Інституційна одиниця в СНР. Рівень економічного розвитку країни та її участь в міжнародній економічній діяльності. Показники рівня економічного розвитку країн. Класифікації країн в міжнародній економіці (розвиті країни, розвиваючи, країни з перехідною економікою; країни з відкритою чи закритою економікою). Показники залучення національної економіки у світову економіку та МЕВ.

1.2.4 Середовище розвитку міжнародної економічної діяльності

Сутність, фактори та структура міжнародного економічного середовища. Внутрішнє середовище. Класифікація зовнішнього середовища (за критерієм характеру впливу: прямої, непрямої дії та сфер впливу: економіко-технологічне, природно-географічне, політико-правове, соціокультурне). Елементи інфраструктури МЕВ.

ЗМ 2 Форми міжнародного співробітництва

Тема 2.1 Світовий ринок товарів і послуг

2.1.1 Основні теорії міжнародної торгівлі

Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Класична школа: теорія абсолютних переваг (А. Сміт), порівняльних переваг (Д. Рікардо). Неокласична школа: співвідношення факторів виробництва (Е. Хекшер, Б. Олін), вирівнювання цін на фактори виробництва (П. Самуельсон), парадокс В. Леонтьєва. Альтернативні теорії: ефект масштабу виробництва (П. Кругман, К. Ланкастер), життєвого циклу продукту (Р. Вернон), подібності країн або попиту, що перетинається (С. Ліндер), конкурентних переваг (М. Портер).

2.1.2 Сутність міжнародної торгівлі, її динаміка та структура

Поняття зовнішньої, міжнародної та світової торгівлі. Об'єм, динаміка та структура МТ (соціально-економічна, регіональна, товарна, інституціональна (організаційна)).

2.1.3 Система показників розвитку міжнародної торгівлі

Абсолютні показники: експорт (реекспорт), імпорт (реімпорт), зовнішньоторговельний обіг. Результативні показники: сальдо торговельного балансу, індекс концентрації експорту (індекс Хіршмана), коефіцієнт імпортової залежності країни. Структурні показники: товарна структура експорту та імпорту, регіональна структура експорту та імпорту. Показники динаміки. Показники інтенсивності: експортна квота, імпортна квота, зовнішньоторговельна квота.

2.1.4 Види, форми та методи міжнародної торгівлі

Види МТ: послугами та товарами (сировинними товарами, напівфабрикатами, готовою промисловою продукцією). Форми МТ за специфікою регулювання (звичайна, за режимом найбільшого сприяння, преференційна, дискримінаційна), за специфікою взаємодії суб'єктів (традиційна, торгівля за кооперацією, компенсаційна). Методи МТ: торгівля

напрямую, непряма торгівля (торгово-посередницькі фірми, організовані товарні ринки – біржі, тендери, аукціони ярмарки). Класифікація послуг. Масштаби міжнародної торгівлі послугами.

2.1.5 Регулювання міжнародної торгівлі

Система регулювання МТ: рівні (корпоративний, національний, міждержавний наднаціональний, глобальний) та засоби. Зовнішньоторговельна політика держави. Види зовнішньоторговельної політики (свобода торгівлі, протекціонізм, автаркія). Методи державного регулювання (тарифні, нетарифні). Митний тариф. Складові митно-тарифного регулювання. Мито. Класифікація ставок мита. Нетарифні методи регулювання (кількісні, скриті, фінансові). Неекономічні методи регулювання (торгові договори, правові режими). Міжнародні організації, що регулюють МТ: світова організація торгівлі (СОТ), конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародний торговий центр (ЮНКТАД/СОТ- МТЦ), Міжнародна торгова палата (МТП).

Тема 2.2 Інвестиції та міжнародне виробництво

2.2.1 Міжнародні інвестиції та міжнародний рух капіталу

Теоретичні основи міжнародного руху капіталу. Форми міжнародного руху капіталу: за джерелами походження (державний, приватний, міжнародних організацій, змішаний); за характером використання (підприємницький, позичковий); за терміном вкладання (коротко-, середньо-, довгостроковий); за цілями організації (прямі іноземні інвестиції – ПІІ, портфельні інвестиції та інші). Функціональний розподіл міжнародного руху капіталу. Світовий ринок капіталу. Міжнародний грошовий. Міжнародний ринок кредиту. Міжнародний фондовий ринок.

2.2.2 Форми підприємств з іноземними інвестиціями. Причини експорту та імпорту іноземних інвестицій

Міжнародна підприємства з іноземними інвестиціями. Состав прямих інвестицій. Форми підприємств з іноземними інвестиціями. Відділення. Дочірня компанія. Асоційована компанія. Причини прямих іноземних інвестицій (експорту та імпорту).

2.2.3 Основні сфери міжнародної інвестиційної діяльності та виробничого співробітництва

Міжнародна інвестиційна діяльність. Суб'єкти міжнародної інвестиційної діяльності. Інвестори (індивідуальні, інституціональні). Інвестиційний клімат. Причини міжнародної інвестиційної діяльності. Інтернаціоналізація виробництва. Міжнародне кооперування виробництва (МКВ). Міжнародне виробниче співробітництво. Рівні і сфери міжнародного співробітництва (мікрорівень, макрорівень). Роль транснаціональних компаній (ТНК) та фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Особливості розвитку спільного підприємництва у сучасних умовах. Вільні економічні зони (ВЕЗ) як форма міжнародного виробничого співробітництва. Форми інвестиційно-інноваційної діяльності.

2.2.4 Портфельні закордонні інвестиції

Портфельні інвестиції. Види портфельних інвестицій. Акціонерні цінні папери. Боргові цінні папери: облігації, простий вексель, боргова розписка; інструментів грошового ринку: казначейські векселя, депозитні сертифікати, банківські акцепти; фінансових деривативів. Причини закордонних портфельних інвестицій.

Тема 2.3 Міжнародний кредит

2.3.1 Міжнародні кредитні відносини. Міжнародний кредит і його роль в міжнародній економіці

Міжнародний кредит, його сутність та форми: грошова (авансовий капітал), виробнича, товарна, знову грошова з додатковою вартістю. Функції міжнародного кредиту. Фактори поширення міжнародних кредитних відносин. Проблеми зовнішньої заборгованості. Зовнішній борг. Чинники, що зумовлюють виникнення проблем зовнішньої заборгованості.

2.3.2 Форми міжнародного кредиту

Міжнародні кредити за цільовим призначенням: зв'язані кредити (комерційні та інвестиційні) і фінансові кредити; за джерелом: внутрішні, зовнішні (іноземні) та змішані; за суб'єктами: приватні, урядові й кредити міжнародних фінансово-кредитних організацій; за формами кредитування: товарні й валютні. Валютно-фінансові умови операції міжнародного кредиту. Види міжнародних банків. Особливості розвитку міжнародного банківського кредиту.

2.3.3 Інструменти міжнародного кредитування

Торгові кредити. Займи. Валюта. Депозити. Інші активи та пасиви.

Тема 2.4 Міжнародний науково-технологічний обмін

2.4.1 Сутність та особливості міжнародного науково-технологічного співробітництва

Міжнародне науково-технічне співробітництво (МНТС). Характерні ознаки сучасних МНТС. Причини розвитку МНТС. Міжнародний обмін технологіями. Суб'єкти світового ринку технологій. Об'єкти світового ринку технологій. Технологія. Класифікація технологій (за видами: технологія товарів, технологія виробництва, технологія управління; за ступенем новизни: унікальні, прогресивні, традиційні, морально застарілі). Носії технологій: товари, фактори виробництва. Світовий ринок технологій. Модель технічного прогресу за Д.Хіксом. Модель технічного розриву М. Позера. Модель життєвого циклу товару Р.Вернона. Етапи процесу міжнародної передачі технологій. Переваги міжнародного технологічного обміну. Канали передачі технологій. Форми та засоби міжнародного науково-технічного обміну. Комерційний та некомерційний обмін.

2.4.2 Комерційний зміст науково-технічної діяльності

Правові форми захисту технологій (патент, ліцензія, копірайт, товарний знак). Форми передачі технологій: патентна угода, ліцензійна угода, ноу-хау, інжиніринг, франчайзинг. Міжнародні науково-технічні програми

2.4.3 Міжнародне регулювання МНТВ

Міжнародне регулювання МНТВ. Державне регулювання МНТВ. Органи експортного контролю. Система реєстрації патентів та товарних знаків. Причини введення державного регулювання МНТВ. Міжнародні організації, що регулюють технологічний обмін.

Тема 2.5 Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція

2.5.1 Сутність міжнародної міграції робочої сили, її причини, види та фактори розвитку.

Міжнародна міграція робочої сили (МРС). Економічні та неекономічні причини міграції. Класифікація міграції за основними ознаками: за просторовим характером (внутрішня, зовнішня); за напрямком руху (еміграція, імміграція, рееміграція); за законністю перетинання кордонів (легальна, нелегальна); за організаційною ознакою (добровільна, організована, примусова); за часом (остаточна, тимчасова, маятникова).

2.5.2 Форми і головні напрями сучасних міграційних потоків

Світовий (міжнародний) ринок праці. Фактори пропозиції. Фактори попиту. Вартість робочої сили. Функції світового ринку праці (СРП). Якісний склад (СРП). Кількісні показники СРП (абсолютні, економічні, результативні, структурні, динаміки, зіставлення). Міграційне сальдо. Напрямки міграційних потоків. Сучасні центри тяжіння робочої сили. Соціально-економічні наслідки міграції робочої сили для країн-експортерів (позитивні, негативні), для країн-імпортерів (позитивні, негативні).

2.5.3 Регулювання міжнародної міграції робочої сили

Рівні регулювання міжнародних міграційних процесів (міждержавний, наднаціональний, міжнародний, національний, корпоративний). Міграційна політика. Принципи міграційної політики. Державна (національна) міграційна політика. Регулювання еміграції та імміграції, стимулювання рееміграції. Імміграційні обмеження. Заходи міграційної політики щодо рееміграції. Міжнародні організації, які займаються регламентацією у сфері міжнародних трудових відносин і міграції.

2.5.4 Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні

Основні чинники посилення міграційних процесів в Україні. Основні напрями міграції робочої сили для України. Законодавчі акти, що регулюють міграційну політику України.

ЗМ 3. Міжнародна економічна система, її складові елементи та тенденції розвитку

Тема 3.1 Міжнародна валютно-фінансова система. Світова валютна система. Світовий фінансовий ринок

3.1.1 Міжнародна валютно-фінансова система

Міжнародна валютно-фінансова система. Валютні елементи системи. Фінансові елементи системи. Міжнародні розрахунки.

3.1.2 Світова валютна система

Валюта. Національна валюта. Іноземна валюта. Міжнародна валютна система. Функції валютної системи. Рівні функціонування валютної системи та

їх взаємодія. Основні елементи валютної системи. Класифікація видів валют. Валютний курс. Режими валютного курсу. Фактори формування валютного курсу (економічні, політичні, психологічні). Конвертованість валюти. Резервна валюта. Валютний ринок. Функції валютного ринку. Основні учасники валютного ринку. Валютні операції. Види валютних операцій. Елементи валютної операції. Валютне регулювання. Інструменти валютного регулювання. Види валютної політики.

3.1.3 Етапи розвитку міжнародної валютної системи

Золотий стандарт. Основні ознаки системи золотого стандарту. Основні підетапи золотого стандарту. Золотозливковий стандарт. Золотомонетний стандарт. Золотодевизний стандарт (Генуезька конференція). Основні ознаки системи золотодевизного стандарту. Золотодоларовий стандарт. Бреттон-Вудська валютна система та її основні ознаки. Сучасна валютна система. Європейська валютна система.

3.1.4 Світовий фінансовий ринок

Міжнародні фінансові центри. Суб'єкти міжнародного фінансового ринку. Міжнародний ринок валют. Міжнародний кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Ринок довгострокових цінних паперів - фондовий ринок. Ринок фінансових дериватів. Міжнародні організації з регулювання валютно-кредитних відносин.

Тема 3.2 Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

3.2.1 Основні складові міжнародної платіжної системи

Міжнародні розрахункові відносини. Основні елементи міжнародної розрахункової операції. Форми розрахунку: недокументарні (векселем, чеком, картками, банківський переказ), документарні (інкасо, акредитив).

3.2.2 Платіжний баланс країни

Платіжний баланс країни. Функції платіжного балансу країни. Типи платіжного балансу країни. Складові платіжного балансу країни (розрахунковий, звітний). Складові платіжного балансу (актив, пасив). Структура платіжного балансу.

3.2.3 Фактори, що впливають на стан платіжного балансу та його регулювання

Темп інфляції. Реальний рівень зростання ВВП. Відсоткові ставки. Валютний курс "СПОТ". Умови рівноваги платіжного балансу країни: нульове сальдо, повна зайнятість в країні, відсутність серйозних обмежень щодо міжнародних операцій. Зв'язок платіжного балансу з позицією національної валюти.

Тема 3.3 Міжнародна регіональна інтеграція

3.3.1 Сутність міжнародної економічної інтеграції (MEI), фактори її розвитку

Міжнародна економічна інтеграція. Трактуювання сутності економічної інтеграції. Об'єктивні передумови розвитку MEI. Цілі і значення MEI. Фактори розвитку MEI.

3.3.2 Основні ознаки, рівні і форми МЕІ

Ознаки МЕІ. Рівні розвитку МЕІ: на рівні підприємств, фірм, ТНК; на рівні держав шляхом створення економічних та політичних умов для розвитку інтеграційних процесів; взаємодія партій, організацій соціальних груп, окремих громадян; створення інтеграційних угруповань країн з наддержавними органами управління. Етапи розвитку МЕІ: зона преференційної торгівлі; зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; економічний союз, повна інтеграція; політичний союз. Статичні та динамічні ефекти інтеграції.

3.3.3 Основні сучасні інтеграційні угруповання країн та особливості розвитку європейської економічної інтеграції

Особливість європейських інтеграційних процесів. Умови та передумови загальноєвропейської економічної інтеграції. Етапи створення Європейського Союзу. Регіональні інтеграційні об'єднання за рівнями інтеграції. Проблеми європейської інтеграції України. СНД. Чорноморське економічне співробітництво.

Тема 3.4 Глобалізація економічного розвитку

3.4.1 Сутність та головні етапи економічної глобалізації

Економічне трактування глобалізації. Форми прояву глобалізації. Принципові ознаки глобалізації. Глобальна економіка. Головні індикатори, що демонструють найважливіші риси економічної глобалізації. Головні суб'єкти, що впливають на світогосподарські процеси. Підходи до періодизації економічної глобалізації.

3.4.2 Особливості сучасної економічної глобалізації

Сфери економічної глобалізації. Вплив глобалізації на національні економіки: позитивний та негативний аспекти. Необхідність створення нової системи регулювання глобального співробітництва. Основні напрямки співпраці для вирішення негативних наслідків глобалізації.

Тема 3.5 Інтеграція України у світову економіку

3.5.1 Проблеми та перспективи України на тлі сучасних світових інтеграційних процесів

Модель бігравітаційної інтеграції вітчизняної економіки. Можливі напрямки ефективної адаптації України до міжнародного поділу праці.

3.5.2 Передумови входження України до світового економічного простору та сучасна зовнішньоекономічна політика України

Передумови інтеграції: економічні, політико-правові, соціально-культурні, інфраструктурні. Чинники виходу України на зовнішні ринки (позитивні, негативні). Шляхи та показники адаптації України до світового економічного простору та обставини, що цей процес ускладнюють. Регіональні пріоритети України. Приєднання України до СОТ як довгостроковий фактор стабільного розвитку.

2 НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
(ДЕННА І ЗАОЧНА ФОРМИ НАВЧАННЯ)
спеціальностей «Економіка підприємництва» і «Облік і Аудит»

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр/се м	лаб	срс		лек	пр/сем	лаб	срс
Модуль 1 «Міжнародна економіка» (семестр 4; 4)										
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи міжнародної економіки										
Тема 1.1 Міжнародна економічна система	14	2	4		8	16				16
Тема 1.2 Міжнародна економічна діяльність. Середовище міжнародної економічної діяльності	16	2	6		8	18	2			16
Разом за змістовим модулем 1	30	4	10	–	16	34	2	–	–	32
Змістовий модуль 2 Форми міжнародного співробітництва										
Тема 2.1 Світовий ринок товарів і послуг	12	2	2		8	11,25	0,25	1		10
Тема 2.2 Інвестиції та міжнародне виробництво	11	1	2		6	9,25	0,25	1		8
Тема 2.3 Міжнародний креди	9	1	2		8	8				8
Тема 2.4 Міжнародний науково-технологічний обмін	11	1	2		8	8,75	0,25	0,5		8
Тема 2.5 Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція	13	1	4		8	8,75	0,25	0,5		8
Разом за змістовим модулем 2	56	6	12	–	38	46	1	3	–	42
Змістовий модуль 3 Міжнародна економічна система, її складові елементи та тенденції розвитку										
Тема 3.1 Світова валютно-фінансова система. Світова валютна система. Світовий фінансовий ринок	11	1	2		8	11,5	0,5	1		10
Тема 3.2 Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс та макр.рівновага	11	1	2		8	8				8
Тема 3.3 Міжнародна регіональна інтеграція	12	2	2		8	11,5	0,5	1		10
Тема 3.4 Глобалізація економічного розвитку	12	2	2		8	8,5		0,5		8
Тема 3.5 Інтеграція України у світову економіку	12	1	4		7	6,5		0,5		6
Разом за змістовим модулем 3	58	7	12	–	39	46	1	3	–	42
Індивідуальне завдання (ІЗ)	–	–	–	–	–	18	–	–		18
Усього годин	144	17	34		57	144	4	6		134

3 ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1 Міжнародна економічна система

План семінару

1. Основні етапи (світовий ринок, світове господарство, міжнародна економіка) формування міжнародної економічної системи (передумови, сутність і характерні ознаки).
2. Сутність міжнародних економічних відносин, їх форми, рівні та проблеми розвитку.
3. Міжнародна економіка і її структурні складові підрозділи (міжнародна мікроекономіка та макроекономіка).
4. Основні суб'єкти міжнародної економічної системи та принципи їх взаємодії.
5. Міжнародний поділ праці (МПП), об'єктивні основи та сучасні тенденції його розвитку (форми, типи, види).
6. Міжнародна спеціалізація виробництва (МСВ) та міжнародна виробнича кооперація (МВК).
7. Інтернаціоналізація виробництва та інтернаціоналізація господарської діяльності. Глобалізація.
8. Проблеми участі України у МПП.

Ключові поняття

Сукупний попит та пропозиція, внутрішній ринок, національний ринок, міжнародний ринок, світовий ринок, міжнародний поділ факторів виробництва, світове господарство, міжнародні економічні відносини (МЕВ), міжнародна торгівля товарами та послугами, міжнародна інвестиційна та виробнича діяльність, міжнародні науково-технічні відносини, міжнародна міграція робочої сили, міжнародні валютно-фінансові відносини, міжнародні кредитно-грошові відносини, міжнародна економіка, міжнародна мікроекономіка та макроекономіка, класифікація факторів виробництва по походженню (основні, розвиті) та по ступеню спеціалізації (загальні, спеціальні), мобільність факторів виробництва, суспільний поділ праці (загальний, частковий, одиничний), міжнародний поділ праці (МПП), експорт; імпорт; торговий оборот, міжнародна спеціалізація виробництва (МСВ), міжнародна виробнича кооперація (МВК), інтернаціоналізація виробництва, інтернаціоналізація господарської діяльності, глобалізація міжнародної економіки.

Теми рефератів

1. Еволюція формування сучасного світового ринку.
2. Основні періоди та особливості розвитку світового господарства.
3. Передумови та фактори розвитку міжнародного поділу праці (МПП).
4. Особливості формування сучасних міжнародних економічних відносин.

5. Фактори виробництва як основа досягнення конкурентних переваг на світовому товарному ринку.
6. Головні детермінанти зближення національних економік.
7. Світова економічна рівновага – основа функціонування міжнародної економічної системи.
8. Основні напрямки розвитку міжнародної спеціалізації виробництва (МСВ).
9. Сутність та види міжнародної виробничої кооперації (МВК).
10. Основні етапи інтернаціоналізації розвитку господарського життя.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Що таке світовий ринок, як він формувався і які основні ознаки йому притаманні?
2. Коли сформувалось світове господарство і які основні періоди розвитку воно пройшло? Які є визначення цієї категорії?
3. Що таке міжнародна економіка і які ознаки вона має? Що її єднає з світовим ринком і світовим господарством? Які є відмінності?
4. Перерахуйте основні макроекономічні показники для аналізу розвитку світового господарства і МЄВ.
5. Якою є структура міжнародної економіки?
6. Якими об'єктивними чинниками зумовлюється розвиток міжнародного поділу праці?
7. Чому МПП є основою міжнародних відносин?
8. Що являє собою інтернаціоналізація виробництва? Яку роль інтернаціоналізація капіталу відіграє у функціонуванні сучасного світового господарства?

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність сукупного попиту та пропозиції в міжнародній економіці.
2. Як трактується товар в міжнародній економіці? Що таке торгові та неторгові товари ?
3. Що таке рівновага на світовому ринку та баланс попиту та пропозиції.
4. Представити графічне трактування розуміння експорту та імпорту виходячи з передумов попиту та пропозиції.

Завдання для модульного контролю.

1. Національні економіки та особливості їхньої взаємодії за умов зростаючої глобалізації.
2. Поглиблення міжнародного поділу праці як об'єктивна основа інтернаціоналізації господарської діяльності.
3. Загальна характеристика світового господарства.
4. Сучасна міжнародна спеціалізація країн.
5. Світове господарство: природно-ресурсний потенціал та перспективи розвитку.

Література: 16; 23; 29; 31; 36; 41; 47; 49; 50; 52; 60.

Тема 2 Міжнародна економічна діяльність. Середовище міжнародної економічної діяльності (МЕД)

План семінару

1. Етапи розвитку інтернаціоналізації господарської діяльності.
2. Основні системотворчі чинники інтернаціоналізації господарської діяльності та їх роль в міжнародній економіці.
3. Основні напрями міжнародної економічної діяльності.
4. Структура економіки та сектори економічної діяльності.
5. Класифікації країн в міжнародній економіці.
6. Диференціація економічних систем, що сформувались і діють у різних розвинутих країнах.
7. Показники залучення національної економіки у світову економіку та МЄВ, система показників рівня економічного розвитку країни.
8. Поняття середовища міжнародної економічної діяльності, його структура і особливості впливу на розвиток міжнародних економічних відносин.

Ключові поняття

Проста кооперація, складна кооперація, комплексний характер інтернаціоналізації виробництва, якісні і кількісні аспекти інтернаціоналізації господарської діяльності, рівень міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва, міжнародна інвестиційна діяльність, фінансовий капітал, спільна підприємницька діяльність, міграція робочої сили, системотворчі чинники світової економічної системи, сектори економічної діяльності (реальний, бюджетний, фінансовий, зовнішній), система національних рахунків, інституційна одиниця, рівень економічного розвитку країни, класифікація країн в міжнародній економіці (розвиті, розвиваючи, нові індустріальні, з перехідною економікою, з відкритою економікою), показники економічної ефективності країни, середовище розвитку міжнародної економічної діяльності (природно-географічне, економічне, соціально-культурне, політичне-правове).

Теми рефератів

1. Специфіка взаємодії національних та інтернаціональних факторів розвитку.
2. Галузева структура національної економіки, як показник рівня її розвитку.
3. Конкурентоспроможність національної економіки: основні показники, рівні та фактори розвитку в сучасних умовах.
4. Рівень економічного розвитку країни та її участь в світовому господарстві.
5. Особливості розвитку нових індустріальних країн.
6. Основні національні моделі соціально-економічного розвитку, їх специфічні особливості.
7. Вплив соціально-економічних факторів на розвиток МЄП.
8. Роль інформаційно-комунікаційних систем в розвитку МЄВ.
9. Принципи та завдання державної зовнішньоекономічної політики.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Яке значення має міжнародний поділ праці в інтернаціоналізації виробництва?
2. Що характерно для сучасного етапу розвитку міжнародної інтернаціоналізації виробництва?
3. Назвіть основні сектори економічної діяльності. Розкрийте роль зовнішнього сектора в формуванні макроекономічних балансів?
4. Що таке інституціональна одиниця, резиденти та нерезиденти? Назвіть основні інституціональні одиниці кожного сектора економічної діяльності.
5. На які групи поділяються країни в міжнародній економіці виходячи з ступеня зрілості в них ринкових відношень?
6. Які показники визначають рівень економічного розвитку країни?
7. Дайте визначення поняттю «модель соціально-економічного розвитку» Перерахуйте соціально-економічні критерії, по яким порівнюються моделі різних країн.
8. Дайте визначення середовища МЕД. Як проявляється вплив політико-правового середовища на діяльність економічних суб'єктів?
9. Як впливають основні елементи соціально-культурного середовища на міжнародні економічні відносини?
10. Назвіть класифікацію чинників економічного середовища. Як вони впливають на формування МЕД?
11. Розкрийте роль інфраструктури у розвитку міжнародного економічного співробітництва.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте взаємозв'язок економічних секторів.
2. Які відмінності національного доходу, чистого внутрішнього продукту, валового внутрішнього продукту та валового національного продукту в міжнародній економіці?
3. Класифікуйте по соціально-економічному критерію країни, що розвиваються. Яка їх роль в світовому виробництві?
4. Як розвиваються країни колишньої соціалістичної системи ?

Завдання для модульного контролю

1. Основні напрями міжнародної економічної діяльності.
2. Показники залучення національної економіки у світову економіку.
3. Характеристика основних складових середовища МЕД.
4. Як впливають фактори зовнішнього середовища на стратегію поведінки суб'єктів МЕД на світовому ринку.

Література: 8; 16; 18; 22; 23; 29; 31; 32; 34; 41; 42; 47; 48; 50; 59.

ЗМ 2 ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Тема 1 Світовий ринок товарів і послуг

План семінару

1. Класичні теорії міжнародної торгівлі та їх значення.
2. Сутність, структура та динаміка міжнародної торгівлі, її показники.
3. Види міжнародної торгівлі, їх порівняльна характеристика.
4. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
5. Інструменти регулювання міжнародної торгівлі товарами.
6. Особливості сучасної зовнішньої торгівлі України.

Ключові поняття

Світова торгівля, міжнародна торгівля, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт, торгові товари, неторгові товари, зовнішньоторговельний оборот (ЗТО), світовий товарообіг, сальдо торгівельного балансу, експортна квота, імпортна квота, зовнішньоторговельна квота, компенсаційна торгівля, бартер, зустрічна торгівля, зворотна закупівля, зовнішньоторговельна політика держави, фритредерство (вільна торгівля), протекціонізм, тарифні методи регулювання, нетарифні методи регулювання, митний тариф, квотування, демпінг, «добровільне» обмеження експорту, світова ціна, товарна структура торгівлі, торгівля кооперованою продукцією, трансферні ціни, фізичний обсяг торгівлі.

Теми рефератів

1. Сутність теорії абсолютних переваг, її позитивні та негативні риси.
2. Теорія порівняльних переваг, її значення та недоліки.
3. Теорія співвідношення чинників виробництва, передумови її обґрунтування та висновки здійснення її тестування В.Леонтєвим.
4. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі.
5. Сутність зовнішньої торгівлі та її особливості на сучасному етапі.
6. Форми зовнішньої торгівлі, переваги та недоліки.
7. Роль НТР у посиленні розвитку міжнародної торгівлі.
8. Ціноутворення в міжнародній торгівлі та особливості формування світової ціни.
9. Економічні наслідки введення мита.
10. Україна на світовому ринку товарів та послуг.
11. Розвиток МЕВ в сфері транспортних послуг.
12. Регулювання сучасної міжнародної торгівлі: система, методи та політика держави.
13. Роль міжнародних організацій в регулювання міжнародної торгівлі.
14. Проблеми інтеграції України у світові товарні ринки.
15. Конкурентоспроможність українських товарів та послуг на світових ринках та можливі засоби її підвищення.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Теорія абсолютних переваг пояснила причини торгівлі між країнами, чим була викликана необхідність розробки теорії порівняльних переваг?
2. Поясніть, як країна, що не володіє абсолютною перевагою у виробництві жодного з товарів одержує вигоду від участі в міжнародній торгівлі?
3. «Парадокс Леонтьєва» заперечує правильність висновків теорії Хекшера-Оліна, як це співвідноситься з реальною практикою міжнародної торгівлі?
4. Що мається на увазі під поняттям «зовнішня торгівля», в чому її відмінність від міжнародної торгівлі ?
5. Охарактеризуйте основні показники світової торгівлі.
6. При підрахунку торгового обороту розрізняють вартісний і фізичний об'єм зовнішньої торгівлі, в чому їх відмінність, який з підходів дозволяє визначити реальну динаміку зовнішньої торгівлі країн?
7. Чи можуть використовуватися для характеристики міжнародної торгівлі такі кількісні показники як торгове сальдо та торговий оборот? Якщо ні, то поясніть чому.
8. Поясніть, чим викликане перевищення вартості сукупного імпорту над сукупним експортом.
9. Що розуміється під товарною структурою світової торгівлі, на які основні групи ділиться експорт і імпорт різних країн?
10. Поясніть в якому інтервалі повинна встановитися ціна на світовому ринку, щоб торгівля між країнами була економічно взаємовигідною.
11. В чому полягає принципова відмінність торгових товарів від неторгових, які чинники впливають на процес формування ціни як однієї так і іншої групи товарів?
12. Які основні тенденції з погляду зміни динаміки міжнародної торгівлі можна виділити, аналізуючи розвиток міжнародної торгівлі впродовж 20-го сторіччя?
13. Які особливості характерні ринку послуг, які відрізняють його від ринку товарів?
14. Що спільного і яка різниця в діяльності з регулювання міжнародних торговельних відносин у таких міжнародних організаціях, як ГАТТ/СОТ, ЮНКТАД, МТЦ, ЮНКТАД/ГАТТ і МТП?

Завдання для самостійної роботи

1. В чому полягає сутність стандартної моделі міжнародної торгівлі на базі теорії взаємного попиту ?
2. Що таке загальна міжнародна рівновага ?
3. Як впливає економічний ріст на міжнародну торгівлю окремих країн.

Завдання для модульного контролю

1. Поняття міжнародної торгівлі як форми МЕН, її структура, особливості розвитку та система показників, що її характеризують.
2. Класифікація сучасних видів міжнародної торгівлі.

3. Методи реалізації товарів на світових товарних ринках та їхня порівняльна характеристика.
4. Ціноутворення у міжнародній торговельній практиці.
5. Система національного, міжнародного і наднаціонального регулювання міжнародних торговельних відносин.

Література: 7; 9; 16; 17; 19; 21; 24; 29; 39; 44; 53; 54.

Тема 2 Інвестиції та міжнародне виробництво

План семінару

2. Теоретичні основи міжнародного руху капіталу.
3. Сутність, принципи, основні форми, функціональний розподіл та причини міжнародного руху капіталу.
4. Форми підприємств з іноземними інвестиціями. Причини експорту та імпорту іноземних інвестицій.
5. Сутність і основні сфери міжнародної інвестиційної діяльності та виробничого співробітництва.
6. Роль транснаціональних компаній (ТНК) та фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва.
7. Особливості розвитку спільного підприємництва (СП) у сучасних умовах.
8. Вільні економічні зони (ВЕЗ) як форми міжнародного виробничого співробітництва.
9. Портфельні інвестиції, їх види та причини поширення.
9. Україна у світових інвестиційних процесах.

Ключові поняття

Інвестиції, міжнародна інвестиційна діяльність, правило Л. Вальраса, капітал (офіційний, приватний, підприємницький, позичковий), прямі іноземні (ПП) та портфельні інвестиції, суб'єкти міжнародної інвестиційної діяльності, інвестори, інвестиційний клімат, інвестиційна позиція; філіал, дочірня компанія; асоційована компанія, транснаціональна корпорація (ТНК), фінансово-промислова група (ФПГ), багатонаціональна корпорація (БНК), спільні підприємства (СП), стратегічні альянси, вільні економічні зони (ВЕЗ), інформаційні ВЕЗ, офшорна зона, форми інвестиційно-іноваційної діяльності.

Теми рефератів

1. Інтернаціоналізація ринків капіталу.
2. Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності.
3. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності.
4. ТНК як фактор посилення взаємозалежності держав.

5. Міжнародні стратегічні альянси, мета створення, роль та їх вплив на МЕ та МEB.
6. Роль іноземних інвестицій в трансформаційних процесах країн із перехідною економікою.
7. Регіональні особливості залучення прямих іноземних інвестицій в умовах глобалізації.
8. Форми й методи регулювання міжнародного інвестування на національному і міжнародному рівнях.
9. Фактори підвищення ефективності міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.
10. Основні домінанти та особливості інвестиційної стратегії України.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Яке значення має міжнародне виробниче співробітництво для розвитку світового господарства?
2. Охарактеризуйте основні форми міжнародного руху капіталу.
3. В чому суть і які основні чинники прямого зарубіжного інвестування?
4. В чому полягають основні тенденції розвитку ринку міжнародних прямих інвестицій?
5. Дайте характеристику основних ознак ТНК та БНК, позитивних і негативних тенденцій їх розвитку за сучасних умов.
6. Які основні переваги ТНК перед компаніями орієнтованими тільки на один ринок ?
7. Яка роль ТНК в науково-дослідницькій діяльності?
8. Назвіть фактори, які сприяють розвитку СП.
9. Яка мета ставиться при створенні ВЕЗ у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються?
10. Дайте характеристику різних типів ВЕЗ.

Завдання для самостійної роботи

1. В чому суть правила Л. Вальраса. Розкрийте зміст економічних ефектів прямих інвестицій.
2. Які є теорії і як вони трактують розширення діяльності ТНК.
3. Як держава підтримує прямі зарубіжні інвестиції?

Завдання для модульного контролю

1. Поняття міжнародного руху капіталу і характеристика його форм.
2. Основні закономірності сучасних процесів міжнародного руху капіталу.
3. Порівняльна характеристика форм руху підприємницького капіталу в сфері МEB.
4. Масштаби і роль ТНК у міжнародних інвестиційних процесах.
5. Міжнародна інвестиційна діяльність України .

Література: 16; 17; 19; 29; 31; 37; 39; 45; 46; 47; 52; 53; 57.

Тема 3 Міжнародний кредит

План семінару

1. Сутність міжнародного кредиту як форми руху позикового капіталу, його функції в сучасному світовому господарстві.
2. Форми міжнародних кредитів та фактори розвитку міжнародних кредитних відносин.
3. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації.
4. Проблема зовнішньої заборгованості та способи її вирішення.

Ключові поняття

Міжнародний кредит, функції міжнародного кредиту, форми кредиту: зв'язані, інвестиційні, фінансові, товарні, грошові, валютні, єврокредит, кредитна лінія, комерційний кредит, компенсаційний, експортний, рамбурсний, банківський кредит, бланковий кредит, вексельний кредит; внутрішній кредит, роловерний кредит, фірмовий кредит, факторинг, форфейтинг, лізинг, зовнішній борг, ринок капіталів, розширене кредитування (ЕФФ), розширене фінансування (ЕСАФ), фінансування системних перетворень (СТФ), фінансування структурної перебудови (САФ).

Теми рефератів

1. Міжнародний кредит як вираження інтернаціоналізації фінансово-кредитної сфери.
2. Вплив кредитного капіталу на ринкові перетворення в постсоціалістичних країнах.
3. Диверсифікація сучасних форм міжнародного кредитування.
4. Сучасний ринок євро кредитів: особливості та закономірності розвитку.
5. Роль МВФ в регулюванні сучасних фінансово кредитних відносин.
6. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Які умови та основні функції міжнародного кредиту у світової економіці?
2. Які основні форми міжнародного кредиту?
3. В чому полягає особливості міжнародного кредитування, пов'язаного з фінансуванням зовнішньоторговельних операцій країни?
4. Яка роль міжнародних валютно-кредитних і фінансових організацій у процесах міжнародного кредитування?
5. Що таке зовнішній борг? Якими кількісними і якісними показниками можна оцінити ступінь небезпеки зовнішнього боргу для економіки країни?
6. Що являє собою криза зовнішньої заборгованості на рівні національних економік?
7. Які існують механізми реструктуризації зовнішніх боргів країн?

Завдання для самостійної роботи

1. В чому полягає принципова особливість міжнародного кредиту та як вона позначається на відносинах між кредитором та позичальником?
2. Охарактеризуйте динаміку й причини зростання зовнішнього боргу України та причини, що спричинили цей процес.
3. Розкрийте структуру зовнішньої заборгованості України.

Завдання для модульного контролю

1. Поняття, умови та функції міжнародного кредиту.
2. Класифікація форм міжнародного кредиту.
3. Сутність, закономірності розвитку та структура світового ринку позикових капіталів.
4. Кредити міжнародних валютно-фінансових організацій та їх роль у розвитку національних економік.
5. Зовнішня заборгованість: критерії оцінки та діючі механізми реструктуризації зовнішніх боргів країн.

Література: 17; 22; 24; 26; 27; 28; 29; 50; 55; 57.

Тема 4 Міжнародний науково-технологічний обмін

План семінару

1. Міжнародне науково-технологічне співробітництво (МНТС): сутність, особливості та характерні ознаки.
2. Міжнародний обмін технологіями. Суб'єкти та об'єкти світового ринку технологій. Класифікація технологій. Світовий ринок технологій.
3. Теоретичні основи міжнародного обміну технологіями.
4. Переваги міжнародного технологічного обміну (експорт, імпорт технологій).
5. Форми і засоби міжнародного науково-технічного обміну (комерційний і некомерційний).
6. Регулювання міжнародних науково-технологічних відносин (МНТВ).

Ключові поняття

Міжнародне науково-технологічне співробітництво (МНТС), Міжнародний обмін технологіями, технологія, технічний прогрес (нейтральний, капіталозберігаючий, працевзберігаючий), модель технічного розриву, модель життєвого циклу товару, комерційний обмін, патент, ліцензія, копірайт, товарний знак, франчайзінг, інженірінгові послуги, ноу-хау, некомерційний обмін, правові форми захисту технологій, ліцензійний платіж, роялті, пошуальний платіж, технічне сприяння (ТС), регулювання МНТВ.

Теми рефератів

1. Основні теорії впливу технічного прогресу на міжнародну торгівлю.
2. Некомерційні засоби міжнародного науково-технічного обміну.
3. Особливості міжнародної ліцензійної торгівлі.
4. Технологічна політика ТНК.
5. Необхідність державного регулювання ринку технологій.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Як розуміти міжнародне співробітництво у сфері науково-технічної діяльності?
2. Назвіть форми та засоби технологічного обміну.
3. Які особливості міжнародної торгівлі технологіями характерні для сучасного етапу?
4. Що таке ліцензійна угода і які є форми ліцензійних платежів?
5. За допомогою яких інструментів здійснюється правовий захист технологічних знань і як його можна забезпечити ?
5. Якими є особливості міжнародного ринку інжинірингових послуг?
6. Назвіть основні мотиви втручання держави на ринку технологій.
7. Які є особливості міжнародного технологічного обміну в Україні?

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть та проаналізуйте який є ефект від основних факторів, що враховуються у закупівлі ліцензій?
2. Що таке міжнародні науково-технічні програми, в яких з них бере участь Україна?

Завдання для модульного контролю

1. Форми та засоби міжнародного науково-технологічного обміну.
2. Правові форми захисту технологій та форми їх передачі.
3. Регулювання міжнародних науково-технічних відносин.

Література: 16; 17; 24; 26; 28; 29; 31; 41; 43; 47; 52; 56.

Тема 5 Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція

План семінару

1. Сутність, основні причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
2. Основні види міграції, міжнародні центри тяжіння робочої сили.
3. Соціально-економічні наслідки трудової міграції.
4. Державне і наддержавне регулювання міжнародної міграції робочої сили.
5. Україна в сучасних міжнародних міграційних процесах.

Ключові поняття

Міжнародна міграція робочої сили, еміграція, імміграція, рееміграція, міграційне сальдо, міграція населення: кінцева, тимчасова, сезонна, маятникова, добровільна, примусова, «відплив умів», світовий (міжнародний) ринок праці, міграційна політика, регулювання імміграції та еміграції, стимулювання рееміграції, імміграційні обмеження, Міжнародна організація праці (МОП); Міжнародна організація з міграції (МОМ).

Теми рефератів

1. Особливості формування світового та регіональних ринків праці.
2. «Відплив умів» у сучасних міграційних процесах.
3. Міжнародна організація праці: її завдання та напрями діяльності.
4. Вплив глобалізації на міжнародну міграцію робочої сили.
5. Ефективна державна міграційна політика – передумова повноцінної інтеграції України у світовий ринок праці.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. У чому полягає сутність міжнародної трудової міграції і які її визначальні риси?
2. Які економічні та неекономічні причини міжнародної міграції?
3. У чому полягають економічні наслідки міграції для світової економіки в цілому?
4. Назвіть позитивні та негативні наслідки міграції робочої сили для країн експортерів та країн імпортерів робочої сили.
5. Які вартісні показники міграції робочої сили відбиваються у платіжному балансі країни?
6. Назвіть рівні регулювання міжнародних міграційних процесів.
7. Які основні важелі державного і наддержавного регулювання міжнародної трудової міграції?
8. Назвіть основні фактори посилення міграційних процесів в Україні.
9. Які причини та наслідки зовнішніх міграційних процесів для України?

Завдання для самостійної роботи

1. Приведіть основні теорії міжнародної трудової міграції, розкрийте їх зміст.
2. В чому полягає економічний ефект від міжнародної трудової міграції.
3. Назвіть основні заходи міграційної політики, щодо рееміграції і її стимулювання.
4. Основні напрями міграції робочої сили в Україні.

Завдання для модульного контролю

1. Поняття та причини міжнародної робочої сили як форми МEB.
2. Якісна та кількісна оцінка сучасних міжнародних міграційних процесів.
3. «Відплив умів», його причини, напрямки, кількісна та якісна оцінка.
4. Формування і розвиток світових ринків робочої сили.

5. Форми регулювання міжнародних процесів.
6. Україна процесах міжнародної трудової міграції.

Література: 1; 16; 17; 19; 24; 28; 29; 31; 41; 42; 47; 52; 56.

ЗМ 3 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА, ЇЇ СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Тема 1 Міжнародна валютно-фінансова система. Світова валютна система. Світовий фінансовий ринок

План семінару

1. Сутність і структура сучасної валютно-фінансової системи.
2. Національна і світова валютні системи, функції, рівні та основні елементи.
3. Валюта та її основні види. Валютний курс, фактори формування, конвертованість валют.
4. Валютний ринок: структура, функції, учасники та основні види валютних операцій на світовому валютному ринку.
5. Еволюція світової валютної системи.
6. Світовий фінансовий ринок.

Ключові поняття

Міжнародна валютно-фінансова система, валютна система, валюта (національна, іноземна), функції валютної системи, елементи валютної системи, валютний курс (номінальний, реальний), валютна операція, валютний ринок, міжнародні розрахунки, вільноконвертована валюта, резервні валюти, фіксований курс, плаваючий курс, валютний паритет, котирування валюти, функції валютного ринку, валютне регулювання, валютні інтервенції, валютні обмеження, валютна політика, девальвація, ревальвація, система золотого стандарту, система золотодевізного стандарту, сучасна валютна система, європейська валютна система, хеджування, спекуляція, міжнародний валютний ринок ФОРЕКС, міжнародний кредитний ринок, фондовий ринок, ринок цінних паперів, валютні операції (спот, форвард, своп, валютні деривати).

Теми рефератів

1. Сутність і основні тенденції розвитку міжнародних валютних відносин.
2. Формування світової валютної системи.
3. Портрет світового ринку: золото вчора, сьогодні, завтра.
4. Види і цілі валютних операцій на світових валютних ринках.
5. Валютний ризик та його страхування у міжнародній підприємницькій діяльності.
6. Важелі регулювання валютних курсів та механізм їх використання.
7. Механізм функціонування світового валютного ринку.

8. Світові фінансові центри.
9. Історія розвитку фінансового ринку.
10. Європейська валютна система – етапи і основні особливості її розвитку.
11. Міжнародні організації з регулювання валютно-кредитних відносин.
10. Особливості становлення та функціонування національної валютної системи України.
11. Проблема стабільності гривні.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Що таке міжнародна валютно-фінансова система і які у неї ключові елементи?
2. Що слід розуміти під терміном «валюта»?
3. Що таке резервна валюта? В яких основних валютах країни зберігають свої валютні резерви?
4. Що таке валютний паритет і валютний курс?
5. В чому різниця реального та номінального валютного курсу?
6. Які чинники впливають на валютний курс?
7. Для чого здійснюється прогнозування валютного курсу?
8. Що таке ціна валюти та які є її види?
9. Які чинники визначають попит та пропозицію валюти?
10. Які існують види валютної політики?
11. В чому відмінності системи «золотого стандарту» та Бреттон-Вудської валютної системи?
12. Які є принципи Ямайської валютної системи?
13. В чому складається сутність поняття «світова валютна система», назвіть її основні елементи.
14. Дайте визначення категорії «валютний ринок». Назвіть його суб'єктів та функції.
15. Які існують основні види операцій на валютному ринку?
16. В чому полягає суть спекулятивних валютних операцій?
17. Що таке валютні ризики?
18. В чому полягають основні функції фінансового ринку?
19. Які види фінансових ринків ви знаєте?
20. В чому полягають основні передумови глобалізації фінансових ринків?
21. Що таке ринок євровалют?
22. Які організації об'єднує світовий банк? Охарактеризуйте основні напрями діяльності трьох організацій – філій СБ.
23. Назвіть регіональні європейські валютно-кредитні організації. Охарактеризуйте їх діяльність.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте значення поняття «конвертованість». В чому відмінність внутрішньої та зовнішньої конвертованості?
2. Специфіка формування Європейської валютної системи. Передумови її виникнення.
3. Що таке ринок євровалют?

Завдання для модульного контролю

1. Національна та світова валютні системи, основні принципи їхнього функціонування.
2. Сутність валюти, систематизація її видів. Конвертованість валют.
3. Історія становлення та етапи розвитку світової валютної системи.
4. Валютний ринок і його структура. Основні види валютних операцій.
5. Механізми функціонування валютного ринку України.
6. Міжнародний фінансовий ринок: механізм діяльності, види операцій та основні тенденції розвитку.

Література: 1; 13; 16; 17; 19; 24; 27; 29; 31; 41; 42; 52; 56.

Тема 2 Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

План семінару

1. Організаційні засади, основні характеристики та фактори, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків.
2. Типи і види міжнародних розрахунків.
3. Форми міжнародних розрахунків та їх порівняльна характеристика.
4. Платіжний баланс, його структура і методика складання.

Ключові поняття

Міжнародні розрахунки, міжнародні баланси (платіжний, розрахунковий торговельний, прогнозний, міжнародної заборгованості), платіжна угода, авансовий платіж, комерційні документи, акредитив, банківський чек, банківський переказ, вексель, доходи, іменний чек, інкасо, рахунки «ЛОРО» та «НОСТРО», рахунок поточних операцій, рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій, рахунок офіційних резервів, активне сальдо балансу (активний баланс), пасивне сальдо балансу (пасивний баланс).

Теми рефератів

1. Роль міжнародних розрахунків в обслугованні зовнішньоекономічних угод суб'єктів господарської діяльності.
2. Роль національних і колективних валют в міжнародних розрахунках.
3. Форми державного регулювання системи міжнародних розрахунків.
4. Інтеграція України в міжнародний ринок банківських послуг.
5. Міжнародні фінансові операції України та їх відображення в платіжному балансі країни.
6. Механізми збалансування платіжного балансу України.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. Дайте визначення поняття «міжнародні розрахунки». Чим вони відрізняються від внутрішніх розрахунків?

2. Назвіть основні форми міжнародних розрахунків та охарактеризуйте їх особливості.
3. Які фактори впливають на ефективність міжнародних розрахунків?
4. Які існують типи і види міжнародних розрахунків?
5. Що являє собою платіжний баланс? Охарактеризуйте його структуру.
6. Назвіть основні джерела інформації про стан платіжного балансу країни.
7. Що таке активне сальдо платіжного балансу?
8. Що таке пасивне сальдо платіжного балансу?
9. Охарактеризуйте структуру платіжного балансу.
10. Назвіть види міжнародних активів, що фіксуються у статтях резервних активів платіжного балансу.
11. Розкрийте механізм взаємозв'язків між окремими розділами платіжного балансу країни.
12. У чому полягає зв'язок між платіжним балансом і станом національної валюти?
13. Які фактори справляють негативний вплив на формування платіжного балансу України.
14. Які принципи побудови платіжного балансу повинні виконуватися для правильного відображення, розуміння і аналізу зовнішньоекономічних операцій країни?

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте мету та зміст теорій платіжного балансу.
2. Наведіть основні макроекономічні фактори зрівноваження платіжного балансу. Дайте стислу характеристику кожному з них.

Завдання для модульного контролю

1. Сутність, основи організації та механізм міжнародних розрахунків.
2. Класифікаційні ознаки видів і типів міжнародних розрахунків.
3. Порівняльна характеристика документарних форм міжнародних розрахунків.
4. Основні форми та переваги недокументарних розрахунків.
5. Поняття платіжного балансу, вимоги МВФ до його складання.
6. Методи державного регулювання платіжного балансу.

Література: 16; 17; 18; 24; 28; 29; 31; 51; 52; 57.

Тема 3 Міжнародна регіональна інтеграція

План семінару

1. Сутність, передумови, цілі та форми розвитку міжнародної економічної інтеграції.
2. Основні ознаки, рівні та форми міжнародної економічної інтеграції.
3. Характер та динаміка інтеграційних процесів в Європі.

4. Порівняльна характеристика інтеграційних процесів в Америці, Азії та Африці.
5. Участь України в регіональних інтеграційних процесах.
6. Економічні наслідки інтеграції країн.

Ключові поняття

Міжнародна економічна інтеграція, зона преференційної торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз, інтеграційне об'єднання, статистичний та динамічний ефекти інтеграції, ефект створення та відхилення торгівлі, Європейський Союз (ЕС), Співдружність Незалежних Держав (СНД), Азіатсько-тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС); Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА), Латиноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР).

Теми рефератів

1. Стратегії розвитку національних економік за поглибленням міжнародних процесів.
2. Динаміка і фактори розвитку міжнародних інтеграційних союзів.
3. Дезінтеграційні процеси у сучасному світі: причини, масштаби, наслідки.
4. Особливості регіональної політики Європейського Союзу.
5. Передумови інтеграції України у світове господарство.
6. Пріоритетні напрями галузевої орієнтації економіки України в контексті європейської інтеграції.
7. Характер інтеграційних процесів у рамках СНД.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. В чому полягають сутність, передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції.
2. Дайте порівняльну характеристику основних форм міжнародної економічної інтеграції.
3. Що таке ефект утворення та відхилення торгівлі ?
4. Які основні етапи пройшов Європейський Союз в своєму розвитку ?
5. Які суперечності та сучасний стан розвитку СНД ?
6. В чому полягає специфіка міжнародної інтеграції України ?
7. Які сучасні інтеграційні пріоритети має Україна ?
8. Членом яких економічних угруповань є Україна ?

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте зміст різних теоретичних поглядів на розвиток економічної інтеграції.
2. Розкрийте сутність критеріїв Світового банку для оцінки інтеграційного угруповання та відповідності його інтересам міжнародної економіки.
3. Які фактори сприяли появі ЕС (політичні та економічні передумови).

Завдання для модульного контролю

1. Природа та характерні ознаки міжнародної інтеграції.
2. Еволюція форм міжнародної економічної інтеграції.
3. Особливості та специфіка інтеграційної стратегії Європейського Союзу.
4. Особливості та ефективність регіонального співробітництва України.
5. НАФТА і розвиток економічної інтеграції в Північній Америці

Література: 15; 16; 17; 20; 26; 28; 29; 31; 42; 45; 47; 50; 56.

Тема 4 Глобалізація економічного розвитку

План семінару

1. Сутність, основні ознаки та наслідки глобалізації.
2. Форми прояву глобалізації, рівні та підходи до її періодизації.
3. Вплив глобалізації на національні економіки. Позитивний та негативний аспекти.
4. Основні напрямки співпраці для вирішення негативних наслідків глобалізації.
5. Класифікація глобальних проблем та шляхи їх вирішення.
6. Роль ООН у регулюванні глобальних проблем людства.
7. Українська держава у контексті глобалізму.

Ключові поняття

Глобалізація, індекс глобалізації, глобалізація економічного життя, рівні глобалізації, світова економіка, глобальна економіка, форми економічної глобалізації, економічний розвиток у світовому контексті, глобальні проблеми людства, нові фінансові інструменти; нові фінансові технології, паливно-енергетична і сировинні глобальні проблеми, фінансова глобалізація, фінансова інновація, фінансовий інжиніринг.

Теми рефератів

1. Економічна природа глобальних трансформацій.
2. Глобальні проблеми як об'єкт міжнародного співробітництва.
3. Фактори глобалізації світових фінансових ринків.
4. Формування глобальної регулятивної системи.
5. Проблеми забезпечення стійкого розвитку.
6. Проблема розвитку людського потенціалу.
7. Проблеми перебудови економіки в країнах колишнього соціалістичного табору.
8. Місце України у вирішенні глобальних проблем людства.
9. Глобалізація світового господарства та національна економічна безпека України.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. В чому полягає сутність та рушійні сили глобалізації сучасного економічного розвитку?
2. Які принципові ознаки та характеристики притаманні процесу глобалізації?
3. Розкрийте основні етапи економічної глобалізації.
4. В яких формах розвивається економічна глобалізація?
5. З яких рівнів складається економічна глобалізація?
6. Яким чином глобалізація економічного розвитку проявляється у світовій торгівлі, міжнародній фінансовій політиці, у міграції робочої сили?
7. Охарактеризуйте діяльність багатонаціонального підприємства як однієї з форм глобалізації.
8. Які вимоги висуває глобалізація до економіки України?
9. Які проблеми називають глобальними і в чому полягає їхня сутність?
10. Назвіть головні причини загострення глобальних проблем.
11. Що несуть найбільш загрозливі наслідки глобалізації?
12. У чому полягають переваги та недоліки глобалізації?
13. Розкрийте сутність та наслідки процесу фінансової глобалізації.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте сутність, фактори та моделі економічного розвитку у світовому контексті.
2. Як змінювався зміст поглядів на світовий економічний розвиток від періодів його розвитку?
3. Охарактеризуйте основні чинники сталого економічного розвитку.

Завдання для модульного контролю

1. Поняття, основні риси та наслідки глобалізації.
2. Глобалізація світових фінансових ринків.
3. Глобальні проблеми та шляхи їх вирішення.
4. Диспропорція соціально – економічного розвитку країн світу за умов глобалізації.
5. ООН як інституція регулювання глобальних проблем людства.

Література: 16; 17; 20; 25; 26; 31; 34; 41; 42; 45; 47; 52; 57.

Тема 5 Інтеграція України у світову економіку

План семінару

1. Можливі напрямки ефективної адаптації України до міжнародного поділу праці.
2. Чинники виходу України на зовнішні ринки (позитивні, негативні).
3. Показники адаптації України до світового економічного простору, та обставини, що цей процес ускладнюють.

4. Трансформація структури зовнішньої торгівлі як умова інтеграції України до світового ринку товарів та послуг.
5. Регіональні пріоритети України.
6. Поглиблення співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

Ключові поняття

Бігравітаційна модель інтеграції, процеси загальносвітової економічної трансформації, модернізація економіки, напрями модернізації економіки, зовнішньоекономічна стратегія, критерії інтеграції (політичний, економічний, організаційний) до Європейського Союзу, Єдиний економічний простір (ЄЕП), напрями адаптації України, сукупний ресурсний потенціал, структура зовнішніх економічних зв'язків, шляхи нарощування конкурентноздатності, програма стимулювання українського експорту, зокрема заохочення експорту продукції високотехнологічних виробників.

Теми рефератів

1. Пріоритети та основні напрями здійснення зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі.
2. Особливості впливу процесів глобалізації на модернізацію української економіки.
3. Європейський вибір України і його наукове забезпечення.
4. Перспективи інтеграції України у світову економічну систему промислового сектора.
5. Перспективи та особливості інтеграції України в міжнародну економіку аграрного сектора.
6. Стратегія України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО), позитивні та негативні наслідки.
7. Приєднання України до СОТ: проблеми та перспективи.
8. Особливості інтеграції валютно-фінансової системи України у світове фінансове середовище.

Контрольні запитання для самопідготовки

1. В чому полягає об'єктивна необхідність інтеграції України у світове господарство ?
2. Проаналізуйте природні, історичні, техніко-економічні, соціально- та організаційно-економічні основи участі України в міжнародному поділі праці.
3. Якими вбачаються сьогодні основні напрями зовнішньоекономічних відносин України ?
4. Охарактеризуйте природно-ресурсний потенціал економічного зростання в Україні.
5. Які чинники зумовлюють особливості інтеграції України у світову економічну систему ?
6. Чому Україна відстає у налагодженні світогосподарських зв'язків?

7. Які переваги дає Україні географічна диверсифікованість зовнішньоекономічних відносин ?
8. Які форми та методи зовнішньоекономічного регулювання застосовується Україною в сучасних умовах?

Завдання для самостійної роботи

1. Які фактори впливають на розроблення програми стабілізації та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України ?
2. Розкрийте сутність нових підходів України у відносинах із міжнародними фінансовими організаціями.

Завдання для модульного контролю

- 1 Найважливіші шляхи вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності України.
- 2 Напрями ефективної адаптації України до міжнародного поділу праці.
- 3 Регіональні пріоритети України.
- 4 Державне регулювання міграційних процесів в Україні.

Література: 24; 26; 29; 31; 35; 41; 42; 45; 47; 53.

4 ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Задача 1. Величина експорту країни складає 4,5 % від цифри ВВП., імпорту – 5 млрд. дол., ВВП – 100 млрд. дол. Знайти й прокоментувати величини: 1) сальдо торговельного балансу (чистого експорту); 2) зовнішньоторговельного обороту країни; 3) експортної квоти; 4) імпортної квоти; 5) зовнішньоторговельної квоти країни. Чи є економіка даної країни відкритою?

Задача 2. Використовуючи дані, подані у таблиці, необхідно розрахувати для кожного року:

- 1) експортну, імпортну і зовнішньоторговельну квоти;
- 2) зовнішньоторговельний оборот;
- 3) зовнішньоторговельне сальдо.

На основі одержаних даних визначити ступінь відкритості національної економіки країни.

1.Експорт, млрд. дол.			Імпорт, млрд. дол.			ВВП, млрд. дол.		
2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
121,4	120,5	124,5	121,8	118,3	122,8	590	605	610

Задача 3. Величина експорту країни складає 12 млрд. дол, з них експорт товарів групи Х дорівнюється 5 млрд. дол. Цифра загальносвітового експорту досягла 150 млрд. дол. при світовому експорті товарів групи Х на суму 75 млрд. дол. Знайти коефіцієнт відносної експортної спеціалізації країни ($K_{век}$) за товарами групи Х, зробіть висновки.

Задача 4. Попит і пропозиція на ринку певного товару для малій економіки представлені функціонально: $Q_D = 26 - 2p$, $Q_S = -14 + 3p$. Світова ціна складає 10 дол. Держава впроваджує експортне мито 1,5 дол. Як зміняться обсяги експорту? Яку суму можна залучити в державний бюджет?

Задача 5. У країнах А і Б визначені функції попиту і пропозиції на даний товар (Q_D – величина попиту; Q_S – величина пропозиції; p – ціна товару):

Країна А

$$Q_D = 18 - p$$

$$Q_S = p - 10$$

Визначте:

Країна Б

$$Q_D = 40 - p$$

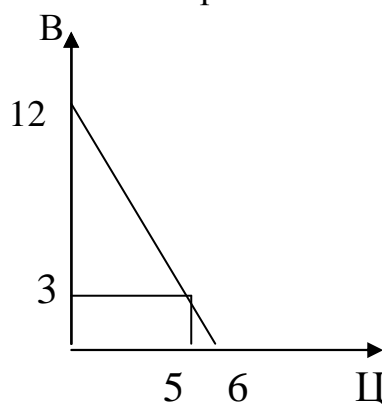
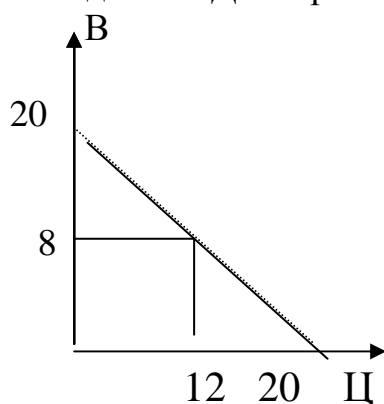
$$Q_S = -20 + 2p$$

- 1) рівноважні ціни та фізичні обсяги в умовах самозабезпечення країн;
- 2) рівноважну світову ціну і відповідний фізичний обсяг міжнародного обміну.

Задача 6. Попит і пропозиція на ринку певного товару для малій економіки представлені функціонально: $Q_D = 120 - 4p$, $Q_S = -80 + 6p$. Світова ціна складає 15 дол. Запроваджена внутрішня субсидія виробникам 1 дол. Як зміняться обсяги імпорту? Яку внутрішню субсидію національним виробникам треба запропонувати, щоб виключити імпорт? Яку суму треба вилучити з державного бюджету в обох випадках?

Задача 7. Попит і пропозиція на ринку певного товару для малій економіки представлені функціонально: $Q_D = 150 - 2p$, $Q_S = -130 + 5p$. Світова ціна складає 30 дол. Держава запроваджує імпортне мито 5 дол. Як зміняться обсяги імпорту? Яка сума надійде до державного бюджету?

Задача 8. Дані криві виробничих можливостей країн А і Б.

Спираючись на графіки, треба обґрунтувати наступне:

- а) абсолютні й порівняльні переваги обох країн;
- б) пропорцію обміну цивільних (Ц) і воєнних (В) товарів на світовому ринку.

в) визначити:

- обсяги виробництва і споживання товарів Ц і В при самозабезпеченні (відсутності міжнародної торгівлі);
- обсяги виробництва після абсолютної спеціалізації країн;
- обсяги експорту (-) та імпорту (+);
- обсяги споживання після міжнародного обміну;
- виграш (+) або програш (-) від міжнародної торгівлі.

Задача 9. Дані наступні вхідні цифри (млрд. доларів):

- експорт (Е)	50
- імпорт (І)	40
- активи, що придбані резидентами за кордоном (A_p),	30
- активи, що придбані нерезидентами в країні (A_n),	35
- проценти, що отримали резиденти за кордоном (P_p),	10
- проценти, що отримали нерезиденти в країні (P_n),	12

Використовуючи формулу Вальраса, для урівноваження лівої і правої частин рівності знайдіть по черзі необхідну додаткову величину:

- 1) чистого експорту $\Delta ЧЕ$;
- 2) чистих активів $\Delta ЧА$;
- 3) чистих процентів $\Delta ЧП$.

Задача 10. Розрахуйте реальні (за роками) курси гривні до долара США і євро за прямим котируванням при наступних даних:

Рік	Долар (США)		Євро (ЄС)	
	e_n (номінальний курс)	Дефлятор	e_n (номінальний курс)	Дефлятор
2011	1:5	1,05	1:7	1,03
2012	1:8	1,11	1:11	1,09

В Україні у 2011 р. ціни зросли на 15%, а у 2012 р. – на 22%.

Задача 11. Розрахуйте реальні (за роками) курси гривні до долара США і євро за прямим котируванням при наступних даних:

Рік	Долар (США)		Євро (ЄС)	
	e_r (реальний курс)	Дефлятор	e_r (реальний курс)	Дефлятор
2011	1:7	1,11	1:9	1,01
2012	1:5	1,12	1:8	1,11

В Україні у 2011 р. ціни зросли на 17%, а у 2012 р. – на 24%.

5 ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми і методи контролю й оцінки знань:

- оцінювання роботи студента на практичних заняттях;
- поточне тестування зі змістових модулів;
- розв'язання задач;
- складання екзамену.

Оцінка знань студентів з дисципліни «Міжнародна економіка» здійснюється відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю.

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль. Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірити рівень підготовленості студента до виконання конкретної роботи. При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Об'єктами поточного контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу, відвідування занять; виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань поточного контролю.

Рейтингова система оцінки знань студентів є частиною нових технологій навчання, яка значною мірою відповідає новим соціально-правовим умовам, спрямована на підвищення виховної ролі навчальної дисципліни, стимулює самостійну роботу студентів, спонукає їх до ініціативи. Рейтингова система містить в собі не тільки оцінку успішності навчання, але й активізує студентів на придбання заохочувальних балів, посилює соціально-психологічні стимули, враховує несумлінність у навчанні за допомогою штрафних балів.

Одним з елементів рейтингової системи є тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів, який дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу.

Тестові завдання закритої форми

Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають і різні оцінювальні бали.

Прості альтернативні тест-завдання використовують для грубої перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі й передбачають наявність двох варіантів організації відповіді типу „так – ні”; „правильно – неправильно” тощо. *Оцінюються 1 бал.*

Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу „так – ні”. Їх доцільно

використовувати під час перевірки умінь вільно орієнтуватися у групі схожих понять, явищ, процесів тощо. *Оцінюються в 1 бал.*

Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції, доцільно використовувати для перевірки повноти знань і умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, можливо правильною, найбільш правильною, найбільш повною, що частіше трапляється. У зв'язку з цим у запитальній частині завдань використовують вирази типу „як правило”, „звичайно”, „частіше за все” „головна причина”, „найбільш часто”, „найчастіше”. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності, використовуються для перевірки знань та умінь, якщо відповіді побудовані за принципом циклічності. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи передбачають, що після запитання, яке є незакінченим твердженням, фрагментом, ситуацією тощо, подається п'ять (два, три,...) відповідей і серед них необхідно обрати одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання на відповідність (на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. *Оцінюються в 1 бал одна правильна відповідь.*

Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку), рекомендуються для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Виконання таких завдань передбачає аналіз запропонованого матеріалу, його синтез та вміння зробити висновки. У разі аналізу запропонований для тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначається їхні взаємовідносини; у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в одне ціле. *Оцінюються в 5 балів.*

Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями „правильно – неправильно” використовуються у ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними, не мають жодних відтінків і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоновані запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

Завдання цього типу містять основу, до якої, як правило, пропонується чотири пронумеровані відповіді. Така основа може подаватися у формі твердження, фрагменту тексту, ілюстрації тощо. Відповіді повинні бути тільки правильними або тільки неправильними (на відміну від ТЗ з однією найбільш правильною відповіддю). В інструкції наведено правило вибору відповіді. *Оцінюються в 5 балів.*

Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються з метою перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником „тому, що”, є повним і чітко сформульованим реченням. При

виконанні такого завдання спочатку необхідно визначити правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а тільки потім, якщо обидва твердження правильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними. *Оцінюються такі тест завдання в 5 балів.*

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. *Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.*

Тестові завдання відкритого типу

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Вони не мають запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. За змістом тестові завдання відкритого типу являють собою твердження з невідомою змінною. *Оцінюються – в 1 бал – одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо.*

Розв'язання задач

Передбачає перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки та прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів в певних виробничих ситуаціях. *Оцінюються такі завдання від 5 до 10 балів, в залежності від складності задачі.*

Проведення підсумкового контролю

Умовою допуску до екзамену є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями. За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Екзамен здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами, що містять два теоретичні питання, тести та задачі, або за підсумковим тестовим завданням, що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни. Екзаменаційні відповіді за білетами оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою, тестові завдання – за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання.

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку „відмінно” ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих і основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „дуже добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка „задовільно”. Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка „задовільно (достатньо)”. Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання.

Шкала перерахування оцінок результатів навчання у різних системах оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6 ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

З дисципліни «Міжнародна економіка»

1. Сутність загального поняття "Міжнародна економіка".
2. Виникнення світового господарства та головні етапи його розвитку.
3. Сутність міжнародних економічних відносин і їхні форми.
4. Механізм світового господарства та його складові частини.
5. Причини розвитку економічних зв'язків між країнами.
6. Міжнародний розподіл праці, його риси і форми.
7. Формування світового ринку, основні його форми та чинники розвитку.
8. Характерні риси сучасного світового господарства.
9. Основні фактори виробництва та ступінь їх міжнародної мобільності.
10. Становлення міжнародної економіки.
11. Характерні ознаки міжнародної економіки.
12. Суб'єкти сучасного світового господарства і їхнє місце у міжнародній економіці.
13. Класифікація країн у міжнародній економіці.
14. Рівень економічного розвитку країни і її участь у світовому господарстві.
15. Основні показники рівня економічного розвитку країни.
16. Національні моделі економічного розвитку.
17. Розвинені країни в міжнародній економіці.
18. Країни, що розвиваються, зовнішні фактори їх розвитку.
19. "Нові індустріальні країни" у системі світового господарства.
20. Країни з перехідною економікою у світовому господарстві.
21. Поняття середовища МЄВ, його структура і особливості.
22. Тенденції розвитку світового господарства наприкінці ХХ сторіччя.
23. Сутність інтернаціоналізації сучасного світового господарства.
24. Міжнародна спеціалізація та кооперування виробництва: сутність та форми.
25. Інтеграція України у світове господарство.
26. Основні теорії міжнародної торгівлі.
27. Суть, види та показники світової торгівлі.
28. Структура міжнародної торгівлі.
29. Роль держави в міжнародній торгівлі.
30. Інструменти торгової політики.
31. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
32. Суть, класифікація та сучасні особливості міжнародної торгівлі послугами.
33. Міжнародний рух капіталу та його форми.
34. Прямі закордонні інвестиції і їхнє значення для розвитку економіки.
35. Основні чинники прямого зарубіжного інвестування.
36. Транснаціональні корпорації (ТНК) та їх роль в сучасному розвитку МЄВ.

37. Причини високої ефективності діяльності ТНК.
38. Сучасні проблеми іноземного інвестування в Україні.
39. Портфельні закордонні інвестиції, їх класифікація.
40. Суть та основні форми міжнародного кредиту.
41. Міжнародна міграція робочої сили, її причини та економічні наслідки.
42. Суть і сучасні особливості міжнародної трудової міграції.
43. Вплив міграційних процесів на економіку різних країн.
44. Державне регулювання міграційних процесів.
45. Напрямки і форми інтеграції України в міжнародний обмін робочою силою.
46. Міжнародна передача технологій та її регулювання.
47. Міжнародна валютно-фінансова система.
48. Еволюція світової валютної системи.
49. Основні функції світового валютного ринку.
50. Валютно-фінансові розрахунки в зовнішній торгівлі.
51. Сутність платіжного балансу та його структура.
52. Валютний курс та його різновиди.
53. Поняття і структура світового фінансового ринку.
54. Сутність, головні передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції (МЕІ).
55. Етапи міжнародної економічної інтеграції (МЕІ).
56. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
57. Економічні наслідки інтеграції країн.
58. Необхідність регулювання міжнародної економіки.
59. Передумови виникнення, види та функції міжнародних економічних організацій.
60. Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації.
61. Глобальні проблеми світової економіки, їх специфічні ознаки та шляхи вирішення.
62. Сутність глобалізації, сфери її впливу, позитивні та негативні наслідки її розвитку.
63. Вплив глобалізації на національні економіки.
64. Українська держава у контексті глобалізму.
65. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями.
66. Сутність сучасної зовнішньоекономічної політики України.
67. Вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ) та спрямування на євро інтеграцію.
68. Сутність економічного розвитку у світовому контексті, його фактори та сучасні моделі.

7 ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

1. Структура міжнародної економіки.
2. Фактори та особливості розвитку сучасного світового господарства.
3. Типи класифікацій країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
4. Модифікація глобальної моделі міжнародного поділу праці.
5. Принципи МЕВ та їхня роль у розвитку міжнародних економічних відносин.
6. Міжнародний тероризм як фактор формування політичного середовища у сфері МЕВ.
7. Роль інформаційно-комунікаційних систем в розвитку МЕВ.
8. Основні концепції міжнародної торгівлі.
9. Роль посередницьких фірм у міжнародній торгівлі.
10. Методи регулювання сучасної міжнародної торгівлі.
11. Роль Світової організації торгівлі (СОТ) у міжнародній торгівлі та принципи її діяльності.
12. Україна на світовому ринку товарів.
13. Проблеми інтеграції України у світові товарні ринки.
14. Роль іноземних інвестицій в трансформаційних процесах країн із перехідною економікою.
15. Регіональні особливості залучення прямих іноземних інвестицій в умовах глобалізації.
16. Фактори підвищення ефективності міжнародної інвестиційної діяльності в Україні.
17. Форми й методи регулювання міжнародного інвестування на національному і міжнародному рівнях.
18. Основні доміанти та особливості інвестиційної стратегії України.
19. Міжнародний кредит як вираження інтернаціоналізації фінансово-кредитної сфери.
20. Вплив кредитного капіталу на ринкові перетворення в постсоціалістичних країнах.
21. Диверсифікація сучасних форм міжнародного кредитування.
22. Сучасний ринок єврокредитів : особливості та закономірності розвитку.
23. Особливості формування світового та регіональних ринків праці.
24. «Відплив умів» у сучасних міграційних процесах.
25. Міжнародна організація праці :її завдання та напрями діяльності.
26. Вплив глобалізації на міжнародну міграцію робочої сили.
27. Ефективна державна міграційна політика – передумова повноцінної інтеграції України у світовий ринок праці.
28. Сутність і основні тенденції розвитку міжнародних валютних відносин.
29. Види і цілі валютних операцій на світових валютних ринках.
30. Валютний ризик та його страхування у міжнародній підприємницькій діяльності.
31. Важелі регулювання валютних курсів та механізм їх використання.

32. Механізм функціонування світового валютного ринку.
33. Роль міжнародних розрахунків в обслуговуванні зовнішньоекономічних угод суб'єктів господарської діяльності.
34. Роль національних і колективних валют, а також золота в міжнародних розрахунках.
35. Форми державного регулювання системи міжнародних розрахунків.
36. Інтеграція України в міжнародний ринок банківських послуг.
37. Стратегії розвитку національних економік за поглиблення міжнародних процесів.
38. Динаміка і фактори розвитку міжнародних інтеграційних союзів.
39. Дезінтеграційні процеси у сучасному світі: причини, масштаби, наслідки.
40. Особливості регіональної політики Європейського Союзу.
41. Передумови інтеграції України у світове господарство.
42. Економічна природа глобальних трансформацій.
43. Глобальні проблеми як об'єкт міжнародного співробітництва.
44. Фактори глобалізації світових фінансових ринків.
45. Формування глобальної регулятивної системи.
46. Пріоритети та основні напрями здійснення зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі.
47. Європейський вибір України і його наукове забезпечення.
48. Стратегія України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО).
49. Приєднання України до СОТ: проблеми та перспективи.
50. Шлях інтеграції України у Європейський Союз: основні вимоги до членства, етапи приєднання та інституційний механізм.

Номер теми обирається за двома останніми цифрами залікової книжки:

Дві останні цифри залікової книжки	Цифра зменшення	Номер теми контрольної роботи
01-50	-	01-50
51-99	50	01-49
00	-	50

За змістом контрольна робота є письмовою формою самостійної роботи студентів, які, спираючись на теоретичні знання дисципліни, розробляють план, використовують літературу з теми, зокрема, періодичну, і оформляють текст за відповідними вимогами. Розмір контрольної роботи – 20-25 аркушів формату А4 з вступом, як правило, трьома питаннями для розгляду, висновками й списком літератури. Обов'язковим є використання сучасного статистичного матеріалу по Україні. Перший варіант закінченого тексту здається для рецензування і наступного виправлення принципових помилок. Формою підсумкового контролю є захист роботи з отриманням оцінки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдокушин Е. Международные экономические отношения. Уч. пособие (6-е изд.). – М., 2001. – 340 с.
2. Азарян Е. М. Международный маркетинг. Х., Студцентр, 2003.
3. Аكوпова Е. Мировая экономика и международные экономические отношения. – М.: Феникс, 2001. – 416 с.
4. Александрова А. Международный туризм: Учебник. – М., 2002. – 470 с.
5. Басова Т. Практикум по курсу «Мировая экономика». – М., 2001. – 112 с.
6. Басовский Л. Мировая экономика: Курс лекций. – М., 2001. – 208 с.
7. Буглай В. Международные экономические отношения. 2-е изд. – М., 2001. – 256 с.
8. Бураковский И. Теория міжнародної торгівлі. 2-е вид. – К., 2000. – 241 с.
9. Вехи экономической мысли. – Т.6. – Международная экономика / Под общ. Ред. А. Киреева. – М.: ТЕИС, 2006. – 720 с.
10. Владимирова К. Митне регулювання. Навч. посібник. 2-е вид. – Херсон, 2002. – 336 с.
11. Воронкова А. Е., Єрохіна Л. В., Рябенко Л. І. Міжнародні економічні організації: навчальний посібник. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 352 с.
12. Гладков И.С. Мировая экономика и международные экономические отношения. М. : Издат. Дом "Дашков и К", 2003.
13. Дахно І. І. Світова економіка. – К. : ЦУЛ, 2006. – 264 с.
14. Ершов М.В. Валютные механизмы в современном мире. – М.: «Экономика», 2000.
15. Економіка зарубіжних країн / За ред. Козака Ю. К.: ЦУЛ, 2003
16. История европейской интеграции. – М.: Наука, 1996.
17. Киреев А. Международная экономика. В двух частях. – М., 2001. – 416 с. и 488 с.
18. Козак Ю. Г., Ковалевський В. В., Ржепішевський К. І. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 676 с.
19. Козак Ю. Міжнародна економіка: Навч. посібник. – К.:ЦУЛ, 2002. – 436 с.
20. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. 3-є вид. – К., 2002. – 406 с.
21. Кругман П.Р., Оберсфельд М. Международная экономика. Теория и политика. – М. : МГУ/ЮНИТИ, 1997. – 799 с.
22. Линдерт П. Экономика мирохозяйственных связей. – М.: Прогресс, 1992. – 520 с.
23. Ломакин В. К. Мировая экономика: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 735 с.
24. Липов В. В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль І. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 368 с.

- 25.Липов В. В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль II. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. Навчально-практичний посібник. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 368 с.
- 26.Майер Дж., Олесневич Д. Міжнародне середовище бізнесу: конкуренція та регулювання в глобальній економіці: Пер. з англ. К., 2002. – 703 с.
- 27.Макуха С. М. Україна у міжнародних економічних відносинах в умовах глобалізації. – Х.: Легас, 2003. – 352 с.
- 28.Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / под ред. Л. Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 1994
- 29.Міжнародна економіка: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисципліни. /А. М. Поручник та ін.; За ред. А. М. Поручника / – К., КНЕУ, 2005. - 160 с.
- 30.Міжнародна економіка: Навч. посібник / За ред. Ю. Г. Козака, В. М. Новацького. – К.: Центр навч. літ., Вид-во «АртЕк», 2002. – 436 с.
- 31.Міжнародна економіка та міжнародні відносини. Практикум/ Козик В. В. та інш. К.: Вікар, 2003
- 32.Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін., За ред. А. П. Румянцева. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 449 с.
- 33.Мировая экономика /Под ред. А. С. Булатова. – М.: Юрист, 1999. – 734 с.
- 34.Мировая экономика: Краткий курс лекций / Под. ред. Воронина В. М. – М., 2001. – 186 с.
- 35.Мировая экономика. Экономика зарубежных стран.: Учебник /Под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. – М.: «Флинта», 2001. – 480 с.
- 36.Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
- 37.Овчинников К. Международное разделение труда: модели, тенденции, прогнозы. М., 1998
- 38.Портер М. Международная конкуренция. – М., 1993.
- 39.Притикіна О. Л. Міжнародні організації в системі світогосподарських зв'язків: Навч. посібник. Дніпропетровськ, 2003.
- 40.Рут Ф., Філіпенко А. Міжнародна торгівля та інвестиції. – К.: Основи, 1998. – 744 с.
- 41.Савельєв Є. Міжнародна економіка. Теорія міжнародних торгівлі і фінансів. – К., Економічна думка, 2002. – 504 с.
- 42.Світова економіка: Підручник / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.
- 43.Світове господарство в умовах глобалізації: Монаграфія / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, С. В. Фомішин. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 200 с.
- 44.Симионов Ю. Ф. и др. Мировая экономика и международные экономические отношения. Ростов-на-Дону. Феникс, 2004 – 160 с.
- 45.Система світової торгівлі. Практичний посібник. Переклад з англ. – К., 2002. – 346 с.

46. Стратегія економічного розвитку в умовах глобалізації. Монографія. / За ред. Лук`яненка Д. Г. / - К., КНЕУ, 2001. – 430 с.
47. Транснаціональні корпорації / В. В. Рокоч, О. В. Плотніков, В. Є Новицький, Л. П. Кудирко – К.: Таксон, 2001. – 304 с.
48. Україна і світове господарство на межі тисячоліть. / За ред. Філіпенка А. С. – К.: Либідь, 2002. – 470 с.
49. Ушакова Н. Г., Помінова І. І. Соціально-економічні типи країн. – К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
50. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 384 с.
51. Фомишин С.В. Международные экономические отношения на рубеже тысячелетий. – Херсон: Олди-плюс, 2004. – 636 с.
52. Фомишин С. Международные экономические отношения. Практикум. Херсон, 2002. – 246 с.
53. Хазбулатов Р. И. Мировая экономика: В 2-х т. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2001.
54. Храмов В. Зовнішньоекономічна політика. – К.: МАУП, 2001. – 340 с.
55. Циганкова Т. Міжнародна торгівля. Навч. посібник. – К., КНЕУ, 2001. – 340 с.
56. Циганкова Т. М. Міжнародні організації: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 340 с.
57. Цыганков П. Теория международных отношений. Уч. пособие. – М., 2002. – 590 с.
58. Шевчук В. Міжнародна економіка. – Львів: Каменярь, 2003. – 719 с.
59. Шкваря Л.В. Мировая экономика в схемах и таблицах. – М., Изд-во Эксмо, 2005. – 352 с.
60. Шнітцер М. Порівняння економічних систем. – К.: Основи, 1997. – 520 с.
61. Юхименко В. В. Міжнародний поділ праці: Конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2001.

Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Верховна Рада України: <http://www.rada.gov.ua>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі: <http://www.me.gov.ua>
5. Міністерство фінансів: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку: <http://www.ssmc.gov.ua>
7. Державний служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
  - 5 Національний банк України: <http://www.bank.gov.ua>
  - 6 Світовий банк: <http://www.worldbank.org.ru>

Навчальне видання

Методичні рекомендації

до самостійної роботи, практичних занять
та виконання контрольних робіт
з дисципліни

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

*(для студентів 2 курсу денної і заочної форм навчання напрямів підготовки
6.030504 «Економіка підприємства» та 6.030509 «Облік і аудит»)*

Укладач **МОЖАЙКІНА** Наталія Василівна

Відповідальний за випуск *В. П. Решетило*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2014, поз. 255М_

Підп. до друку 29.10.2014
Друк на ризографі.
Зам. №

Формат 60 x 84/16
Ум. друк. арк. 2,8
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002,
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014 р.